



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4687/2020
13.11.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Гордане Комненић и Бисерке Живановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Сретен Перућица, адвокат из ..., против тужених „Медијске мреже“ д.о.о. Београд, ББ из ... и ВВ из ..., чији је заједнички пуномоћник Игор Исаиловић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужених изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 16/20 од 13.05.2020. године, у седници одржаној дана 13.11.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужених изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду ГжЗ 16/20 од 13.05.2020. године.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду ПЗ 474/18 од 13.11.2018. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да суд тужене обавезе да му накнаде нематеријалну штету на име претрпљених душевних болова због повреде части и угледа његовог оца пок. ГГ објављивањем увредљивих, неистинитих, нетачних и непотпуних информација у тексту „Група Америка“ објављеном у независном дневном листу „Српски телеграф“, у издању од ... августа 2016. године, у износу од 1.000.000,00 динара са каматом. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев којим је тужилац тражио да суд обавезе туженог ВВ из ... да о свом трошку објави ову пресуду у целости у штампаном издању независних новина „Српски телеграф“ на истим странама и у истом формату и опреми као што је објављен текст из става првог ове пресуде, без икаквог коментара и без икаквог одлагања, а најкасније у другом наредном броју независног дневног листа „Српски телеграф“. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженима накнади трошкове парничног поступка у износу од 94.650,00 динара.

Апелациони суд у Београду је, пресудом ГжЗ 16/20 од 13.05.2020. године, ставом првим изреке, преиначио пресуду Вишег суда у Београду ПЗ 474/18 од 13.11.2018. године, у ставу првом изреке, тако што је обавезао тужене да тужиоцу солидарно, на име накнаде нематеријалне штете за претрпљене душевне болове због повреде права на пијетет тужиоца објављивањем информација у независном дневном листу „Српски телеграф“ у издању од ... августа 2016. године, исплате износ од 50.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 13.11.2018. године па до исплате, док је у преосталом делу тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се

тужени обавезу да му на име накнаде нематеријалне штете поред досуђеног износа од 50.000,00 динара солидарно исплате износ од још 950.000,00 динара са законском затезном каматом од дана пресуђења па до исплате, одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је пресуда Вишег суда у Београду ПЗ 474/18 од 13.11.2018. године, у ставу другом изреке, тако што је обавезан тужени ВВ из ... да о свом трошку објави ову пресуду у штампаном издању независних новина „Српски телеграф“, на истим странама и у истом формату и опреми као што је објављен и текст „Група Америка“ у независном дневном листу „Српски телеграф“ у издању од ... августа 2016. године, без икаквог коментара и без одлагања, а најкасније у другом наредном броју, почев од дана достављања ове пресуде. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке пресуде Вишег суда у Београду ПЗ 474/18 од 13.11.2018. године, тако што су тужени обавезани да тужиоцу солидарно накнаде трошкове парничног поступка у износу од 57.300,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана наступања услова за извршење одлуке па до исплате. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име трошкова другостепеног поступка солидарно исплате износ од 19.800,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени су благовремено изјавили ревизију, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ...87/18) и утврдио да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, у независним дневним новинама „Српски телеграф“ од ... августа 2016. године, на насловној страни је најављен текст под насловом „Откривамо све о злогласној групи-Клан Америка побио највеће мафијаше“, испод ког је објављена фотографија три особе са подтекстом „Американци - ДД и ГГ“. На другој и трећој страни објављен је чланак са надсловом „Досије повратак Клана Америка криминалаца од којих страхује Европа“, као и насловом „Клан који је почистио све мафијаше у Србији“, изнад ког се налази иста фотографија као на насловној страни. Испод фотографије објављен је текст „ДД у друштву покојног ГГ, шефа ирске мафије у Њујорку и доброг пријатеља и кума последњег великог боса италијанске мафије у Њујорку Џона Готија“ и „ГГ који се помиње као члан близак овом клану у Београд је стигао почетком деведесетих, јер га је суд у САД тражио због мешања у истрагу убиства Готија“. У тексту се још наводи: „Мафијашка група Америка важи за највећег дилера кокаина из Јужне Америке, а у последње време покушава да поврати примат у подземљу који су јој одузели Земунци“. Даље се у тексту говори о члановима клана „Америка“ и у каквим су незаконитим радњама учествовали и то: да више од двадесет година шверцују кокаин из Јужне Америке; да се за овај клан везују бројне отмице и брутална убиства; да су представљали Милошевићев „ескадрон смрти“; да су имали списак по коме су убијали „за службу“; да су они били „Земунци пре Земунаца“; да су обављали прљаве послове за државу; да су били састављани од професионалаца; да су екипу чинили криминалци коју су пре ратова на овим просторима радили у САД; да су под окриљем мафије чији је вођа био

Џон Готи изучавали „занат“; да након што је Готи завршио у затвору „Американци“ долазе овде, те да их је врбовала служба да за њу обављају послове уклањајући непослушнике режима; да су своје услуге наплаћивали од 50.000 до 150.000 тадашњих марака по убиству; да је оснивач клана био ЂЂ најпознатији као „ЂЂ Американац“; да ова група стоји иза убиства министра одбране Павла Булатовића, полицијског инспектора Драгана Радишића, Радована Стојчића Баце тадашњег првог човека МУП Србије, полицијских пуковника Милорада Влаховића, Драгана Симића, Бојана Петровића, Мише Гајгера Цвјетичанина, Милована Рогановића, Горана Вуковића Мајмуна, Радета Ђалдовића Ћенте, Арканове куме Маје Павловић, вође Делија и Аркановог друга Небојше Ђорђевића Шуце, Јусе Булића, Зорана Шијана и секретара ЈУЛ-а Зорана Тодоровића Кундака. Такође се у тексту наводи, да је клан „Америка“ постао превише моћан, својеврсна војска састављена од професионалних убица. Повод за објављивање текста је било хапшење ЕЕ, члана ове криминалне групе, након чега су новинари тужених дневних новина обавили истраживање о том криминалном клану и до информација о теми која је предмет текста дошли у МУП-у Службе државне безбедности, односно из њихове документације у вези са периодом после 2000. године у ком је ГГ заведен као „екстремна емиграција“. Покојни тужиочев отац, ГГ, био је познат српским властима, јер је деловао у Удружењу „Српски ослободилачки покрет отаџбина“, због чега је 3 године и 6 месеци провео у затвору у Америци. У Србији није осуђиван, нити је против њега вођен било какав кривични поступак, а правноснажном пресудом Првог општинског суда у Београду П 11423/06 од 25.01.2008. године, обавезан је тужени „Standard press“ д.о.о. Београд да му на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 250.000,00 динара, са каматом, због објављивања текста под насловом „Јунаци приче-ко је ко у Групи Америка“ у ком је означен као један од „највећих играча“ у клану и да се верује да је он организовао групу „Америка“ или да ју је он координирао у Београду. Покојни отац тужиоца, ГГ био је приватни предузетник и бавио се угоститељством.

Првостепени суд је тужбени захтев тужиоца одбио као неоснован применом одредбе члана 2, 5. и 9. став 1. Закона о јавном информисању и медијима („Службени гласник РС“, број 83/2014 ... 12/2016), пошто је закључио да су новинари и главни и одговорни уредник поступали са дужном пажњом, јер су до информација о истраживању о клану „Америка“ дошли преко МУП-а Службе државне безбедности и њихове документације за период везан после 2000. Године, у ком је ГГ био третиран као „екстремна емиграција“, што указује на чињеницу да је био познат српским властима. У објављеном чланку, покојни отац тужиоца се само доводи у везу са одређеним лицима, а не наводи се да је он извршилац било ког кривичног дела. Како је држава пратила покојног оца тужиоца, првостепени суд је закључио да јавност има оправдан интерес да зна о личности ГГ, посебно што је он био близак клану „Америка“ и био у вези са другим лицима из криминалног миљеа што указује на постојање одређене друштвено неприхватљиве појаве о којој јавност има интереса да буде упозната, без обзира на чињеницу да је тужиочев отац преминуо.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду, тако што је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца и тужене обавезао да му на име накнаде нематеријалне штете исплате износ од 50.000,00 динара са припадајућом каматом, а туженог ВВ је обавезао да о свом трошку објави ову пресуду у штампаном издању независних дневних новина „Српски телеграф“, на начин наведен у ставу другом изреке своје пресуде, јер је закључио да приказивање фотографије тужиочевог оца на којој је загрљен са извесним ДД, за кога се тврди да је члан криминалне групе

„Америка“ и да је крив за убиства, са изношењем информација о покојном оцу тужиоца према којима је он близак криминалној групи за коју се износи тврдња да је учествовао у најтежим злочинима, није допуштено, јер се ради о информацијама које су подобне да повреде право на пијетет који има тужилац, због чега тужилац, сходно одредби члана 112, 113, 114. и 115. Закона о јавном информисању и медијима има право на накнаду претрпљене нематеријалне штете. Обавезу накнаде штете према тужиоцу има тужени, издавач медија, чија одговорност је објективна, али и одговорни уредник ББ, јер су објављене информације о оцу тужиоца којима се ни на који начин не доприноси јавној расправи, због чега никако не могу бити прибављене у доброј вери и са дужном пажњом, сходно одредби члана 9. Закона о јавном информисању и медијима. По мишљењу другостепеног суда, у конкретном случају интерес за објављивање информација о тужиоцином оцу не претеже над интересом заштите достојанства, јер се наведеним информацијама не доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи, сагласно одредби члана 79. став 2. Закона о јавном информисању и медијима.

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда је правилна.

Обавеза новинарске пажње прописана је одредбом члана 9. став 1. Закона о јавном информисању и медијима, тако што су уредник и новинар дужни да са пажњом примереном околностима, пре објављивања информације које садржи податке о одређеној појави, догађају или личности, провере њено порекло, истинитост и потпуност.

У смислу одредбе члана 79. став 1. Закона о јавном информисању и медијима, достојанство личности (част, углед, односно пијетет), лица на која се односи информација правно је заштићено. У смислу става 2. те одредбе Закона, објављивање информација којом се врши повреда части, угледа или пијетета, односно лица приказују у лажном светлу, приписивањем особина или својстава која оно нема, односно одрицањем особине или својстава која има, није допуштено ако интерес за објављивање информација не претеже над интересом заштите достојанства и права на аутентичност, а нарочито ако се тиме не доприноси јавној расправи о појави, догађају или личности на коју се информација односи.

Повод за објављивање предметног текста је било хапшење ЕЕ, члана криминалне групе „Америка“, па је у том смислу, постојао оправдани интерес јавности да сазна чињенице о том лицу, али не и о покојном оцу тужиоца, пошто он није био учесник тог актуелног догађаја, јер је преминуо 5 година пре објављивања предметног текста. Путем медија објављују се информације, идеје и мишљења о појавама, догађајима и личностима о којима јавност има оправдан интерес да зна, без обзира на начин на који су прибављене информације у складу са одредбама члана 5. став 1. Закона о јавном информисању и медијима. Слобода изражавања, прописана у одредби члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода није апсолутно право, већ има ограничења међу којима је, сходно ставу 2. те одредбе Конвенције, заштита угледа или права других. Новинари су дужни да поступају добронамерно како би пружили јавности тачну и поуздану информацију, у складу са новинарском етиком. У ситуацији када постоји сукоб између слободе штампе (у смислу права јавности да прима информације) и других права прописаних Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, као што је у овом случају право тужиоца на пијетет, Европски суд за људска права је у пресуди Vann Hannover

против Немачке (Преставка број 59320/00), синтетизовао критеријуме које користи за уравнотежење супротстављених интереса, на следећи начин: 1. да ли информација доприноси расправи која је од општег интереса; 2. колико је позната особа о којој се ради, односно каква је њена репутација; 3. претходно понашање те особе; 4. садржај, облик и последице објављивања информације; 5. околности под којима је информација прибављена. У конкретном случају, применом горе наведених критеријума, претеже право тужиоца на пијетет у односу на право на слободу изражавања новинара, имајући у виду да тужиочев отац покојни ГГ, није био јавна личност, против њега није вођен било какав кривични поступак, нити је осуђиван, а предметни текст га доводи у блиску везу са криминалном групом за коју се тврди да је учествовала у извршењу најтежих злочина, што значи да се ради о информацијама које су подобне да повреду тужиочево право на пијетет.

Неосновани су наводи ревизије тужених да је на основу доказа који је извео првостепени суд, другостепени суд утврдио чињенично стање које се разликује од чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку. Супротно томе, не ради се о другачијем чињеничном стању, него је другостепени суд на основу чињеничног стања утврђеног у првостепеном поступку, правилно закључио да је првостепени суд погрешно применио материјално право при одлучивању о томе које право претеже сходно одредби члана 9. став 1. и 79. став 1. и 2. Закона о јавном информисању и медијима. Другостепени суд је правилно закључио да, у конкретном случају, претеже тужиочево право на пијетет у односу на право на слободу изражавања тужених, јер објављивање информација о тужиочевом покојном оцу не доприноси расправи од општег интереса, нити је тужиочев покојни отац био јавна личност, а садржај, облик и последице објављивања информације су такви да су тужиочевом оцу приписане особине које он није имао, а које штете части, угледу и достојанству личности.

Неосновани су наводи ревизије тужених да не постоји кривица одговорног уредника, туженог ББ, сходно одредби члана 113. Закона о јавном информисању и медијима. Супротно томе, субјективна одговорност, односно кривица туженог ББ заснива се на пропуштању поступања у складу са обавезом новинарске пажње прописаном одредбом члана 9. став 2. Закона о јавном информисању и медијима пошто он, пре објављивања предметне информације није проверио њено порекло, истинитост и потпуност, са пажњом примереном околностима, а био је дужан у смислу те одредбе Закона. Због тога, тужени неосновано ревизијом неосновано указују на погрешну примену материјалног права.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у изреци донео у смислу одредбе члана 414. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**